

Rozvod - Španělsko

 Upozorňujeme, že výchozí [es](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

OBSAH

- 1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?
- 2 Jaké jsou důvody k rozvodu?
- 3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:
 - 3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)
 - 3.2 rozdělení jmění manželů
 - 3.3 nezletilé děti manželů
 - 3.4 vyživovací povinnosti vůči druhému z manželů?
- 4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozlučka“?
- 5 Jaké jsou podmínky rozlučky?
- 6 Jaké jsou právní důsledky rozlučky?
- 7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?
- 8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?
- 9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?
- 10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?
- 11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozlučku osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?
- 12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?
- 13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozlučky/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?
- 14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozlučky/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?
- 15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozlučky/zrušení manželství vyneslému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?
- 16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?

Od reformy provedené zákonem č. 15/2005 ve Španělsku není rozvod podmíněn žádnými požadavky týkajícími se odděleného života ani zákonnými důvody, o rozvodu rozhoduje soud (manželství musí být rozvedeno pravomocným rozhodnutím soudu).

Rozvodové řízení lze zahájit na návrh jednoho z manželů, na návrh obou manželů nebo na návrh jednoho z manželů se souhlasem druhého. K dosažení rozhodnutí o rozvodu je třeba, aby:

1. Žádají-li o rozvod oba manželé nebo jeden z nich se souhlasem druhého, musí od uzavření manželství uplynout alespoň tři měsíce.
2. Žádá-li o rozvod pouze jeden z manželů, musí od uzavření manželství uplynout alespoň tři měsíce.
3. Dobu trvání manželství není nutné dodržet v případě, že je průkazně ohrožen život, tělesná integrita, svoboda, mravní integrita či sexuální svoboda a integrita navrhovatele nebo dětí obou manželů nebo kteréhokoli z manželů.

Z výše uvedeného vyplývá, že jakmile uplyne zmíněná lhůta, a v posledním uvedeném případě dokonce i před jejím uplynutím, stačí, aby si jeden z manželů nepřál nadále setrvávat v manželství, a toto přání samo je již dostatečným předpokladem k tomu, aby mohl podat návrh na rozvod a dosáhl rozvodu manželství. Odpůrce přitom není oprávněn rozvodu zabránit ani z věcných důvodů.

Alternativně k rozvodu si mohou manželé zvolit rozlukou, na niž se vztahují tytéž požadavky; manželský svazek však nadále trvá. Rozluka spočívá v tom, že manželský pár už spolu sice nežije, manželství ale nezaniká. Manželství je možné zrušit pouze prostřednictvím rozhodnutí o rozvodu.

Jak již bylo řečeno, rozvodové řízení (a stejně tak i řízení rozlukové) zahajuje:

- na základě návrhu jednoho z manželů, nebo
- na základě návrhu obou manželů nebo jednoho z manželů se souhlasem druhého.

V prvním případě je k tomuto návrhu přiložen i návrh uspořádání poměrů v době po rozvodu nebo v rozluce, který se v řízení projedná. Pokud se manželé na uspořádání poměrů nedohodnou, rozhodne soud.

Ve druhém případě mohou manželé předložit dohodu o úpravě poměrů v době po rozvodu (*convenio regulador*), týkající se společné domácnosti manželů, péče o děti a jejich výživy, vypořádání společného jmění a placení výživného ve prospěch jednoho z manželů. Řízení probíhá u soudu, přičemž v případě nezletilých osob rozhoduje soudce. Pokud se o nezletilé osoby nejedná, existují dva postupy: u soudu, ačkoli rozhoduje soudní tajemník (*Letrado de la Administración de Justicia*), nebo u notáře prostřednictvím notářské listiny.

Právní předpisy upravující rozlukou a rozvod platí v plném rozsahu pro všechna manželství, která spolu uzavřou osoby téhož nebo různého pohlaví, protože podle zákona č. 13/2005 mají muži a ženy právo uzavírat manželství za týchž podmínek a s týmiž právními účinky bez ohledu na to, jestli jsou manželé téhož nebo různého pohlaví.

2 Jaké jsou důvody k rozvodu?

Od zavedení nové právní úpravy, kterou přinesl zákon č. 15/2005, nemusí být rozvod ve Španělsku podložen žádným důvodem, jelikož setrvání v manželském svazku se považuje za projev svobodné vůle manželů.

Jediným požadavkem je dodržení nejkratší přípustné doby trvání manželství, která musí před zahájením rozvodového řízení uplynout od uzavření manželství (s výjimkou některých případů). Nutná doba trvání manželství je stanovena takto:

1. Tři měsíce od uzavření manželství, žádají-li o rozvod oba manželé nebo jeden z nich se souhlasem druhého.
2. Tři měsíce od uzavření manželství, žádá-li o rozvod pouze jeden z manželů.
3. Dobu trvání manželství není nutné dodržet v případě, že je průkazně ohrožen život, tělesná integrita, svoboda, mravní integrita či sexuální svoboda a integrita navrhovatele nebo dětí obou manželů nebo kteréhokoli z manželů.

3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:

3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)

Primárním právním následkem rozvodu je rozvázání manželského svazku. Rozvodem zaniká z manželství vyplývající povinnost manželského soužití a vzájemné pomoci a oba manželé mohou uzavřít nová manželství.

Španělské právo nevyžaduje, aby žena přijala se vstupem do manželství příjmení svého manžela, jak je tomu v jiných zemích.

3.2 rozdělení jmění manželů

Rozvodem zanikají majetkové poměry v manželství a dochází k vypořádání veškerého společného jmění, které manželé nabyli. Tento proces je završen rozdělením společného jmění podle toho, jaké majetkové poměry manželé zvolili.

3.3 nezletilé děti manželů

Rozhodnutí o rozvodu nemění vztahy mezi rodiči a jejich dětmi, upravuje však tyto vztahy s ohledem na péči o děti, o které je soud rozhodující o rozvodu povinen rozhodnout, a to buď tak, že dítě svěří do péče jednoho z manželů a druhému upraví právo na styk s dítětem, nebo určí, že dítě bude ve střídavé péči obou manželů.

Pravidla střídavé péče mohou být upravena dohodou obou rodičů (která je buď součástí počátečního návrhu dohody o uspořádání poměrů v době po rozvodu, nebo k ní dospějí v průběhu řízení), kterou schvaluje soud. Pokud se žádné takové dohody nepodaří dosáhnout, může soud na žádost jedné strany a na základě zprávy státního zastupitelství (*Ministerio Fiscal*) nařídit střídavou péči, přičemž zohlední potřebu náležité ochrany nejlepších zájmů dítěte. V některých autonomních oblastech ve Španělsku se střídavá péče upřednostňuje, což znamená, že se tato péče použije jako standardní řešení, přičemž se vyhodnotí okolnosti, které by použití takového řešení zabránily (to je případ Aragonie, Baskicka a do určité míry Katalánska). Stejně tak může být péče svěřena – vždy s ohledem na nejlepší zájmy dítěte – pouze jednomu z rodičů, nebo lze využít smíšených či hybridních systémů (děti jsou svěřeny do péče jiného rodiče, nebo jsou některé děti svěřeny do péče jednoho z rodičů, zatímco jiné děti jsou svěřeny do střídavé péče).

Vychází se přitom ze zásady, že rozvod nezbavuje rodiče povinností vůči jejich dětem, a že oba rodiče tudíž musí přispívat na výživu dětí a v rámci svého společného rodičovství se o ně starat.

Za běžných okolností to znamená, že ten z manželů, jemuž děti nejsou svěřeny do péče, je povinen platit výživné druhému z manželů, který o děti pečuje, a to až do doby, kdy děti dosáhnou finanční nezávislosti, nebo jí nedosáhnou z důvodů, které lze přičítat jim samým. V případě režimu střídavé péče se každý rodič obvykle postará o zaplacení běžných výdajů za děti během období, kdy má děti ve své péči (oblečení, strava nebo bydlení), zatímco pro účely zbývajících výdajů se zřídí společný účet, na který budou ukládány měsíční příspěvky každého z rodičů. Pokud je však finanční situace obou rodičů velmi odlišná, nic nebrání tomu, aby jeden z rodičů poskytl druhému z rodičů určitou finanční částku za účelem pokrytí nákladů na děti v období, kdy má děti ve své péči.

3.4 vyživovací povinnosti vůči druhému z manželů?

Rozvodem zaniká povinnost manželského soužití a vzájemné pomoci, žádný z manželů proto není povinen toho druhého podporovat. Nicméně v případě, kdy je rozvod příčinou finanční nerovnováhy mezi manželi, tzn. finanční situace dotčeného manžela či manželky se oproti stavu před rozvratem manželství zhorší, má takto poškozená strana nárok na to, aby jí druhá strana vyplácela výživné, které tuto nerovnováhu vyrovná.

Na některých územích platí v této oblasti zvláštní pravidla.

4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozluka“?

Rozlukou se rozumí stav, kdy spolu manželé nežijí, tzn. ukončení povinnosti manželského soužití při zachování platnosti manželského svazku, aniž by tím ovšem byla dotčena případná ujednání týkající se vyplácení výživného jako přiměřeného vyrovnání vzniklé nerovnováhy. Oba manželé také ztrácejí možnost používat majetek, který je vlastnictvím druhého manžela, k hrazení manželských výdajů. Stejně tak rozlukou (a dokonce skutečným rozchodem manželů) přestává platit presumpce manželského původu dítěte, což spočívá v tom, že se za děti manžela považují děti narozené dříve než 300 dní od rozluky.

5 Jaké jsou podmínky rozluky?

Stejně jako v případě rozvodu nemusí být od zavedení nové právní úpravy, kterou přinesl zákon č. 15/2005, rozluka ve Španělsku nijak zdůvodňována, jelikož setrvání v manželském svazku se považuje za projev svobodné vůle manželů.

Jediným požadavkem je dodržení nejkratší přípustné doby trvání manželství, která musí před zahájením rozvodového řízení uplynout od uzavření manželství (s výjimkou některých případů). Nutná doba trvání manželství je stanovena takto:

1. Tři měsíce od uzavření manželství, žádají-li o rozluku oba manželé nebo jeden z nich se souhlasem druhého.
2. Tři měsíce od uzavření manželství, žádá-li o rozluku pouze jeden z manželů.
3. Doby trvání manželství není nutné dodržet v případě, že je průkazně ohrožen život, tělesná integrita, svoboda, mravní integrita či sexuální svoboda a integrita navrhovatele nebo dětí obou manželů nebo kteréhokoli z manželů.

6 Jaké jsou právní důsledky rozluky?

Právní důsledky rozluky jsou stejné jako v případě rozvodu, s jediným rozdílem, který spočívá v tom, že rozlukou nedochází k rozvázání manželského svazku. Manželům tedy zůstává otevřena možnost, že se spolu usmíří a své manželství v plné míře

obnoví, aniž by spolu museli znovu uzavírat sňatek. Právní účinek má pouze usmíření, které je oznámeno soudem. Navíc v případě režimu společného jmění manželů (jako například *sociedad de gananciales*) rozlukou dochází k zániku tohoto režimu a jeho nahrazení režimem odděleného jmění manželů.

7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?

Manželství může být prohlášeno za neplatné (a to jak manželství osob stejného pohlaví, tak manželství osob různého pohlaví) jen na základě rozhodnutí soudu, že dané manželství bylo zatíženo vadami, které jej od samého začátku činily neplatným, přičemž toto rozhodnutí ve výsledku znamená, že manželství nikdy neexistovalo, a nikdy tudíž nemělo právní účinky. Manželé se proto znovu vrátí do svobodného stavu.

Prohlášení manželství za neplatné vede ke zrušení a vypořádání majetkových poměrů v manželství a k zániku povinnosti manželského soužití a vzájemné pomoci.

Na rozdíl od rozluky či rozvodu je v případě neexistence manželství vyloučeno placení jakýchkoli náhrad, protože to je podmíněno existencí platného manželství. Ke zmírnění této situace může být za předpokladu, že jeden z manželů jednal při uzavření manželství ve zlé víře, stanoveno, že druhému z manželů, který jednal v dobré víře, bude vyplaceno odškodné.

Právní účinky, které nastaly před vynesením rozhodnutí, jímž bylo manželství prohlášeno za neplatné, platí i nadále ve vztahu k dětem. Tyto účinky jsou tudíž stejné jako v případě rozluky či rozvodu.

Kromě prohlášení manželství za neplatné, která vydávají civilní soudy, se ve Španělsku uznávají rovněž občanskoprávní účinky rozhodnutí církevních soudů, jimiž se prohlašují kanonická manželství za neplatné, nebo rozhodnutí církevních orgánů ohledně uzavřených a nedokonaných manželství, jež vyžadují postup ověření (obdoba prohlášení vykonatelnosti), kterým se zabývají soudy prvního stupně (v místech, kde existují zvláštní rodinné soudy). Základem výše uvedeného je úmluva mezi Španělským státem a Svatým stolcem o právních záležitostech, podepsaná dne 3. ledna 1979.

8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?

K prohlášení manželství za neplatné vedou tyto důvody:

1. Některý z manželů nevyslovil s uzavřením manželství souhlas.
2. Manželství bylo uzavřeno, přestože existovala některá z následujících překážek bránících jeho uzavření:
 1. Některý z manželů nebyl zletilý vyjma případů, kdy dotčená osoba byla starší 14 let a obdržela soudní povolení (překážka z důvodu věku).
 2. Některý z manželů byl již v době uzavření manželství v jiném manželském svazku (bigamie).
 3. Manželé jsou předci nebo potomci v přímé linii nebo jeden z nich je osvojeným dítětem druhého (překážka z důvodu příbuzenství).
 4. Manželé jsou ve vzájemném příbuzenském vztahu až do třetího stupně – strýc nebo teta s neteří nebo synovcem –, vyjma případů, kdy obdrželi soudní povolení (překážka z důvodu příbuzenství).
3. Některý z manželů byl odsouzen jako pachatel či spolupachatel vraždy, a to bývalého manžela některého ze stran manželství, vyjma případů, kdy dotčené osobě udělil ministr spravedlnosti milost.
4. Manželství bylo uzavřeno bez přítomnosti soudce, starosty nebo jiného úředníka nebo beze svědků. Na platnost manželství nemá vliv nezpůsobilost úřední osoby provádějící svatební obřad ani skutečnost, že tato úřední osoba neměla právoplatné pověření, pokud alespoň jeden z manželů jednal v dobré víře a úředník vykonával své funkce veřejně.
5. Některý z manželů uzavřel manželství v důsledku omylu ohledně totožnosti druhého z manželů nebo ohledně jeho osobních vlastností, které mohly být rozhodující pro vyslovení jeho či jejího manželského slibu.
6. Některý z manželů uzavřel manželství pod nátlakem nebo ze strachu vyvolaného vážnou hrozbou.

9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?

Je-li manželství prohlášeno za neplatné, znamená to, že je neplatné od počátku. Manželé se proto vrátí do svobodného stavu.

Avšak pokud jde o děti a manžela, který jednal v dobré víře, zůstávají účinky, jež nastaly během manželství, které bylo později prohlášeno za neplatné, platné po dobu ode dne uzavření manželství do data vynesení rozhodnutí o neplatnosti manželství.

Manžel, který jednal ve zlé víře, nemá při vypořádání majetkových poměrů v manželství nárok na žádný podíl na majetku manžela, který jednal v dobré víře.

Naopak, pokud oba manželé žili ve společné domácnosti, strana, která jednala v dobré víře, může obdržet náhradu jako vyrovnání finanční nerovnováhy, jež může v důsledku vynesení rozhodnutí o neplatnosti manželství nastat.

10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?

Rodinnou mediaci reguluje ve Španělsku stát, a to zákonem o mediaci v občanských a obchodních věcech: zákonem č. 5/2012 ze dne 6. července 2012, kterým se do španělského práva provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Mediace se řídí těmito obecnými zásadami: dobrovolnost a svobodná volba, nestrannost, neutralita a důvěrnost. Kromě těchto zásad platí také pravidla a pokyny, jimiž se řídí postup stran, které se mediace účastní, jako je dobrá víra a vzájemný respekt a povinnost s mediátorem spolupracovat a být mu nápomocen.

Výše zmíněný zákon č. 5/2012 upravuje „mediaci v přeshraničních sporech“, čímž se rozumí spory, ve kterých má alespoň jedna ze stran sporu bydliště nebo se obvykle zdržuje v jiném členském státě než kterákoli jiná dotčená strana, ať už se na využití mediace dohodly, nebo jestliže povinnost využít mediace stanoví rozhodné právo. Vztahuje se rovněž na spory, které předjímá nebo řeší mediální dohoda, a to bez ohledu na místo uzavření takové dohody. V těchto případech jde o to, aby poté, co některá ze stran změní místo svého pobytu, byla platnost dohody nebo některých jejích důsledků potvrzena na území jiného státu. V přeshraničních sporech, které spolu vedou strany sídlící v různých členských státech Evropské unie, se bydliště stanoví v souladu s články 59 a 60 nařízení (ES) č. 44/2001 („Brusel I“).

Rodinná mediace je ve španělském právu pojímána jako alternativa k řešení rodinných sporů výlučně soudní cestou.

Řada autonomních oblastí přijala prostřednictvím svých autonomních parlamentů své vlastní zákony o rodinné mediaci, a to zpravidla jako zákonnou možnost, jejíž využívání podporují veřejné orgány sociální péče (výjimka z tohoto pravidla je uvedena výše): Andalusie – zákon č. 1/2009 ze dne 27. února 2009 o rodinné mediaci v Andalusii; Aragon – zákon č. 9/2011 ze dne 24. března 2011 o rodinné mediaci v Aragonu; Asturie – zákon č. 3/2007 ze dne 23. března 2007 o rodinné mediaci; Kanárské ostrovy – zákon č. 15/2003 ze dne 8. dubna 2003 o rodinné mediaci; Kantábrie – zákon č. 1/2011 ze dne 28. března 2011 o rodinné mediaci v autonomní oblasti Kantábrie; Kastilie-La Mancha – zákon č. 4/2005 ze dne 24. května 2005 o sociální službě odborné rodinné mediace; Kastilie a León – zákon č. 1/2006 ze dne 6. dubna 2006 o rodinné mediaci v Kastilii a Leónu; Katalánsko (v této autonomní oblasti je příslušná právní úprava obzvláště důležitá, protože Katalánsko má vlastní zákonodárnou pravomoc; čl. 233 odst. 6 katalánského občanského zákoníku stanoví, že pokud soudní orgán dospěje k názoru, že vzhledem k okolnostem dané věci je dohoda mezi manželi stále ještě možná, může manželům uložit, aby se na informativní schůzce seznámili s možnostmi mediace); Valencie – zákon č. 7/2001 ze dne 26. listopadu 2001, kterým se upravuje rodinná mediace ve Valencii; Galicie – zákon č. 4/2001 ze dne 31. května 2001 o rodinné mediaci; Baleáry – zákon č. 14/2010 ze dne 9. prosince 2010 o rodinné mediaci na Baleárských ostrovech; Madrid – zákon č. 1/2007 ze dne 21. února 2007 o rodinné mediaci v Madridu; Baskicko – zákon č. 1/2008 ze dne 8. února 2008 o rodinné mediaci.

Na celostátní úrovni bylo v zákoně č. 15/2005 ze dne 8. července 2005, kterým se mění občanský zákoník a občanský soudní řád ve věcech rozluky a rozvodu, v § 770 doplněno nové pravidlo č. 7, podle něhož postupuje rozlukové a rozvodové řízení (kromě řízení na základě „vzájemné dohody“) a řízení o prohlášení manželství za neplatné, jehož účastníci mohou po vzájemné dohodě a v souladu s obecnými pravidly občanskoprávního řízení, které stanoví § 19 odst. 4 občanského soudního řádu, požádat o přerušování řízení a podat žádost o mediaci.

Má-li řízení o věcech rodinných přeshraniční rozměr, použije se článek 55 nařízení (ES) č. 2201/2003 („Brusel IIa“), který stanoví, že ústřední orgány na žádost ústředního orgánu jiného členského státu nebo nositele rodičovské zodpovědnosti spolupracují v jednotlivých věcech v zájmu dosažení cílů tohoto nařízení. Proto činí veškeré potřebné kroky, aby usnadnily mimo jiné uzavírání dohod mezi nositeli rodičovské zodpovědnosti prostřednictvím mediace či jiných prostředků.

V občanskoprávních řízeních ve věcech rodinného práva, které spadají do působnosti soudů zabývajících se násilím páchaným na ženách (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), je mediace zakázána.

11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozlukou osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?

a) Komu mám podat svůj návrh?

Jakmile se určí mezinárodní příslušnost španělských soudů k projednání dané věci – stanovená v nařízení č. 2101/2003, pokud jde o prohlášení manželství za neplatné, rozlukou, rozvod a rodičovskou zodpovědnost; v nařízení č. 4/2009, pokud jde o vyživovací

povinnosti; od 29. ledna 2019 v nařízení (EU) 2016/1103, pokud jde o majetkové poměry v manželství, a v článku 22c základního zákona o soudní moci (*Ley orgánica del Poder Judicial*, LOPJ), pokud jde o případy, které nejsou v nařízeních uvedeny nebo se v nich odkazuje na vnitrostátní právní předpisy – musí být na španělském území návrh na rozvod, rozluku nebo prohlášení manželství za neplatné (s výjimkou případů, kdy je věc předložena notáři v případech rozluky nebo rozvodu na základě vzájemné dohody manželů bez nezletilých dětí) podána u soudu prvního stupně (*Juzgado de Primera Instancia*), přičemž v některých soudních obvodech existují soudy prvního stupně se specializací na rodinné právo. Příslušný soud prvního stupně se určí takto:

- soud v místě bydliště manželů,
- pokud manželé bydlí v různých soudních obvodech, může si navrhovatel zvolit soud:
 - v místě jejich posledního společného bydliště, nebo
 - v místě bydliště odpůrce, nebo
 - pokud odpůrce nemá žádné trvalé bydliště či obvyklé bydliště, může navrhovatel svůj návrh podat podle svého uvážení buď v místě, kde odpůrce pobývá, nebo v místě, kde pobýval naposledy.
- Není-li splněno žádné z výše uvedených kritérií, návrh se podá u soudu prvního stupně v místě bydliště navrhovatele (*Juez de Primera Instancia*).
- Podávají-li návrh na rozvod nebo rozluku oba manželé společně, mohou se obrátit na soud, v jehož obvodu je:
 - místo, kde spolu naposledy bydleli, nebo
 - trvalé bydliště jednoho z navrhovatelů.
- Návrhy na nařízení předběžných přechodných opatření může projednávat soud prvního stupně, v jehož obvodu je místo žadatelova trvalého bydliště.

Více informací o španělských soudních orgánech lze najít na internetové stránce <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/organizacion-juzgados>

V případě, že se danou věcí zabývá notář (což je upřednostňovaná alternativa, pokud dotyčné strany nemají nezletilé dítě, ačkoli v tomto případě rozhoduje soudní tajemník (*Letrado de la Administración de Justicia*), a nikoli soudce), musí být příslušná notářská listina sepsána u notáře v místě posledního společného bydliště, nebo v místě bydliště či obvyklého bydliště jednoho z navrhovatelů.

b) Formální náležitosti a doklady

V případě, že věc řeší soudy, musí být návrh na prohlášení manželství za neplatné, návrh na rozluku nebo rozvod podán písemně a musí být podepsán advokátem (*Letrado*), který je navrhovatelů nápomocen, a jeho právním zástupcem (*procurador*), který jej zastupuje. Pokud manželé podávají společný návrh na rozvod nebo rozluku, mohou společně využít i služeb téhož advokáta a státního zástupce.

K návrhu na rozluku, prohlášení manželství za neplatné nebo rozvod je nutno přiložit:

- oddací list a případně rodné listy dětí, které potvrzují jejich zápis v matrice, nestačí předložit rodinnou knihu (*Libro de Familia*),
- listiny, na nichž navrhující manžel nebo manželé zakládají svůj návrh,
- v případě, že strany podávají návrh týkající se majetkových záležitostí, listiny nezbytné k posouzení finanční situace manželů a případně též dětí, jako jsou daňová přiznání, mzdové listy, potvrzení banky, listy vlastnictví nebo výpisy z katastru nemovitostí nebo osvědčení o evidenci majetku,
- v případě, že manželé žádají o rozluku nebo rozvod formou společného návrhu, návrh dohody o uspořádání poměrů v době po rozvodu.

V případě, že se danou věcí zabývá notář (v případech rozluky nebo rozvodu na základě vzájemné dohody manželů bez nezletilých dětí), je k vyhotovení listiny nutné předložit výše uvedené dokumenty, přičemž je třeba zdůraznit, že ačkoli je notář přítomen, musí být manželům v okamžiku vyhotovení listiny nápomocen advokát.

12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?

Španělsko uznává právo španělských občanů, státních příslušníků jiných členských států Evropské unie a cizinců pobývajících ve Španělsku na bezplatnou právní pomoc v případě, že mohou prokázat, že nemají dostatečné prostředky na soudní řízení.

Jednotlivé osoby mohou získat bezplatnou právní pomoc tehdy, když nemají dostatečný majetek a jejich zdroje a hrubý roční příjem vypočítaný ze všech příjmových položek a přepočítaný na rodinnou jednotku nepřekračuje následující prahové hodnoty:

- a) v případě osob, které nejsou členem žádné rodinné jednotky, dvojnásobek veřejného víceúčelového ukazatele příjmů (IPREM) platného v době podání žádosti o právní pomoc;
- b) v případě osob, které jsou členem rodinné jednotky jakéhokoli typu čítající méně než čtyři osoby, dvouapůlnásobek veřejného víceúčelového ukazatele příjmů (IPREM) platného v době podání žádosti;
- c) v případě rodinné jednotky čítající čtyři a více osob trojnásobek tohoto ukazatele.

Výpočet veřejného víceúčelového ukazatele příjmů (IPREM)

Žádost o právní pomoc musí být podána u advokátní komory (*Colegio de Abogados*) v místě, kde se nachází soud nebo tribunál, který povede hlavní jednání, anebo soudu v místě trvalého bydliště žadatele. Ve druhém případě předá soudní orgán žádost územně příslušné advokátní komoře.

Advokátní komory jsou orgánem pověřeným k přijímání žádostí podávaných v rámci přeshraničních sporů. V těchto sporech je orgánem vydávajícím příslušnou žádost advokátní komora příslušná pro místo obvyklého nebo trvalého bydliště žadatele.

Evropský občan, který je státním příslušníkem smluvního státu Evropské úmluvy o předávání žádostí o právní pomoc, může podat u určeného ústředního orgánu ve své zemi žádost o uplatnění této dohody.

Tato žádost musí být podána před zahájením řízení nebo v případě, že o bezplatnou právní pomoc žádá odpůrce, před rozporováním návrhu. Navrhovatel i odpůrce mohou nicméně požádat o bezplatnou právní pomoc i následně, pokud prokážou, že se jejich finanční poměry změnilly.

Pokud je jejich společné jmění nedostatečné a jeden z manželů nemůže získat bezplatnou právní pomoc, protože tomu brání finanční postavení druhého z manželů, může být tomuto druhému z obou manželů v rámci řízení známého jako *litis expensas* (náklady na vedení sporu stanovené na základě zvláštních pravidel pro rozvodové řízení) uloženo, aby soudní výlohy hradil sám.

13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozluce/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?

Proti rozsudkům, které jsou v řízení o rozluce, rozvodu a prohlášení manželství za neplatné vyneseny španělskými soudy, je možné podat odvolání. Odvolání je třeba podat ve lhůtě 20 dnů u soudu prvního stupně, který napadené rozhodnutí vydal, kde se toto odvolání formálně vyhotoví. Odvolání projedná příslušný provinční soud (*Audiencia Provincial*). V některých případech může být po vynesení rozhodnutí o odvolání podán u občanskoprávního senátu Nejvyššího soudu (*Tribunal Supremo*) opravný kasační prostředek a případně též mimořádný opravný prostředek z důvodu procesního pochybení.

Ve Španělsku platí, že pokud se proti rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné, rozluce a rozvodu podá odvolání, není takové rozhodnutí (s výjimkou rozhodnutí, kterými se upravují povinnosti a majetkové poměry vztahující se k hlavnímu předmětu řízení) předběžně vykonatelné, třebaže odvolání nemá odkladný účinek ve vztahu k opatřením, která soud ve svém rozhodnutí nařídil a která jsou přímo vykonatelná i přes to, že proti rozhodnutí bylo podáno odvolání. Pokud se navíc odvolání týká pouze opatření uvedených v rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné, rozhodnutí o rozluce nebo rozvodu, nabude rozhodnutí právní moci i v případě, že proti němu bylo podáno odvolání.

Koná-li se řízení o rozluce nebo rozvodu na základě společného návrhu obou manželů, proti rozhodnutí soudu o rozluce nebo rozvodu, které plně potvrzuje návrh dohody o uspořádání poměrů v době po rozvodu předložené soudci ke schválení, není možné podat odvolání, kromě odvolání, které může podat s ohledem na zájmy nezletilých či právně nezpůsobilých dětí státní zastupitelství, účastní-li se daného řízení. Pakliže soud v řízení, které se koná na základě společného návrhu obou manželů, vydá rozhodnutí, jímž návrh na rozvod nebo rozluku či jakékoli jiné opatření, které manželé navrhují, zamítne, lze se proti tomuto rozhodnutí odvolat. Odvolání proti takovému rozhodnutí v těchto případech nemá odkladný účinek a nemá rovněž účinek na závaznost rozhodnutí o rozluce nebo rozvodu.

Co se týče prozatímních a předběžných opatření, která může soudce nařídit před zahájením řízení o rozluce, prohlášení manželství za neplatné či rozvodu nebo během takového řízení, proti rozhodnutím, jimiž se taková opatření přijímají, nelze podat odvolání, a to ani přesto, že vydaná rozhodnutí nejsou pravomocná a nejsou v dané fázi závazná. Rozhodnutí o předběžných opatřeních nejsou přezkoumávána na základě odvolání, nýbrž prostřednictvím rozhodnutí, kterým se řízení o rozluce, prohlášení manželství za neplatné nebo rozvodu s konečnou platností uzavře.

14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozluce/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?

V této věci se použije nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (Brusel IIa), které platí ve všech členských státech s výjimkou Dánska. V Dánsku je odpovídajícím použitelným právním předpisem haagská Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí ze dne 19. října 1996.

Jedná-li se pouze o to, aby byla na základě soudních rozhodnutí vydaných v určitém členském státě v řízení o rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo soudní rozluce provedena aktualizace údajů v občanské matrice v jiném členském státě, a jestliže se proti tomu rozhodnutí v souladu s právními předpisy příslušného členského státu nelze již odvolat, stačí v každé zemi za tímto účelem podat žádost na matrice a k této žádosti přiložit:

- kopii příslušného rozhodnutí, která v souladu s právními předpisy státu, který toto rozhodnutí vydal, splňuje podmínky nezbytné pro uznání její pravosti,
- potvrzení na standardním formuláři, které vydá příslušný vnitrostátní soud nebo tribunál či příslušný orgán členského státu, ve kterém bylo toto rozhodnutí vydáno,
- doklad, který potvrzuje, že odpůrci bylo řádně doručeno příslušné vyrozumění, anebo v případě, že rozhodnutí bylo vydáno v jeho nepřítomnosti, doklad, který potvrzuje, že odpůrce s tímto rozhodnutím souhlasí.

Jedná-li se o to, aby bylo ve Španělsku uznáno rozhodnutí, které bylo ve věci rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo rozluky vydáno v některém jiném členském státě kromě Dánska, je třeba podat bez ohledu na to, jestli je toto rozhodnutí v členském státě, ve kterém bylo vydáno, závazně platné, žádost o uznání u soudu prvního stupně v místě bydliště osoby, proti které se žádost o uznání nebo prohlášení o neuznání podává. Pokud odpůrce nežije ve Španělsku, lze tuto žádost podat u soudu na kterémkoli místě, kde se dotyčná osoba ve Španělsku nachází, nebo v místě jejího posledního bydliště ve Španělsku, a pokud nic z toho není možné, v místě trvalého bydliště navrhovatele.

Žádost musí být podána písemně prostřednictvím advokáta a státního zástupce a musí k ní být přiloženy tytéž dokumenty jako v předchozím případě.

Má-li být ve Španělsku uznáno rozhodnutí vydané v Dánsku, postupuje se podle španělských právních předpisů. Tento proces začíná podáním žádosti přímo u soudu prvního stupně v místě trvalého bydliště osoby, proti níž se žádost o uznání rozhodnutí podává.

15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozluce/zrušení manželství vynesnému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?

V případě rozporování uznání určitého rozhodnutí se postupuje stejně jako v případě žádosti o uznání rozhodnutí. Pokud bylo rozhodnutí uznáno podle nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, námitku je možné vznést teprve po oznámení rozhodnutí, jímž bylo sporné rozhodnutí uznáno, a u příslušného provinčního soudu je třeba v zákonné lhůtě podat odvolání.

Pokud se jedná o rozhodnutí vydané v Dánsku, námitku je třeba vznést ještě v době, kdy se rozhodnutím zabývá soud prvního stupně, tedy kdy se soud zabývá žádostí druhé strany o uznání tohoto rozhodnutí. Ve všech těchto případech vyžaduje formální vznesení námítky asistenci advokáta a právního zástupce.

16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

Poté, co dne 21. června 2012 vstoupilo v platnost nařízení (EU) č. 1259/2010, a v souladu s články 5 a 8 tohoto nařízení si manželé mohou v rámci možností uvedených v tomto nařízení sami zvolit právo, jímž se jejich rozlukové nebo rozvodové řízení bude řídit. Pokud takovou volbu neučiní, řídí se rozvodové a rozlukové řízení právem státu:

- a) ve kterém mají manželé v době podávání návrhu své obvyklé bydliště, nebo není-li tato podmínka splněna,
- b) ve kterém měli své obvyklé bydliště naposledy, avšak za předpokladu, že od doby, kdy na tomto místě pobývali, neuplynul k datu podání návrhu více než jeden rok a že v době podání návrhu jeden z manželů v tomto státě stále bydlí, nebo není-li tato podmínka splněna,
- c) jehož jsou oba manželé v době podání návrhu státními příslušníky, nebo není-li tato podmínka splněna,
- d) ve kterém se nachází soud, u něhož byl tento návrh podán.

Výše uvedené se týká rozhodného práva ve věcech rozvodu, pokud jde však o jeho účinky, může se rozhodné právo lišit:

Pokud jde o majetkové poměry v manželství, použije se (v případě, že nebyla sepsána manželská smlouva, kterou se stanoví majetkové poměry v manželství) až do 29. ledna 2019 (datum vstupu nařízení č. 1103/2016 v platnost) společný osobní status manželů v době uzavření manželství (společná státní příslušnost). Není-li tato podmínka splněna, použije se osobní status (týkající se jejich státní příslušnosti), nebo právo země obvyklého pobytu jednoho z manželů, které si oba manželé zvolili v úřední listině vyhotovené před uzavřením manželství. Není-li tato podmínka splněna, je rozhodným právem právo místa společného obvyklého bydliště manželů bezprostředně po uzavření manželství. A pokud takové společné bydliště neexistuje, použijí se náhradní majetkové poměry v manželství, kterými jsou majetkové poměry platné v místě uzavření manželství. Ode dne 29. ledna 2019 se v plném rozsahu použije nařízení č. 1103/2016, což znamená, že nedošlo-li k uvedené volbě, uplatní se majetkové poměry v manželství, které vyplývají z práva: a) státu prvního společného obvyklého bydliště manželů v okamžiku uzavření manželství, nebo, není-li tato podmínka splněna; b) státu, jehož státní příslušnost měli oba manželé v době uzavření manželství, nebo, není-li tato podmínka splněna; c) státu, k němuž mají oba manželé v okamžiku uzavření manželství nejsilnější vazbu, s přihlédnutím ke všem okolnostem. Pokud mají manželé v okamžiku uzavření manželství více než jednu společnou státní příslušnost, nepoužije se kritérium práva státu, jehož státní příslušnost měli oba manželé v době uzavření manželství.

Péče o děti se řídí Haagskou úmluvou z 19. října 1996 podle právního řádu, který se vztahuje na orgán s rozhodovacími pravomocemi.

Co se týče předběžných a zajišťovacích opatření, použije se logicky totéž právo, jímž se v tom kterém jednotlivém případě řídí rozlučka, rozvod či prohlášení manželství za neplatné, kromě urgentních opatření, která lze přijmout ve vztahu k osobám či majetku nacházejícím se ve Španělsku, a to i v případě neexistence příslušnosti k projednání dané věci.

Pokud jde o vyživovací povinnost (včetně užívání společné domácnosti či případně placení jakýchkoli náhrad), a neexistuje-li dohoda ohledně volby rozhodného práva, použije se ten předpis, který se vztahuje na obvyklé bydliště věřitele.

Nastane-li situace, kdy je použitelnost zahraničního práva ve Španělsku nutno dokazovat, prověřuje se jeho obsah a platnost, přičemž k určení obojího může španělský soud využít jakéhokoli právního prostředku, který považuje s ohledem na jeho použitelnost za nezbytný.

Závěrem je třeba zdůraznit, že všechna španělská soudní řízení podléhají španělskému procesnímu právu bez ohledu na to, podle jakého práva se v řízení o rozvodu, rozluce či prohlášení manželství za neplatné postupuje.

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Poslední aktualizace: 05/04/2018